

Byl jeden svět
a ten byl celý žlutý

A byl jeden svět
a ten byl celý červený

A byl jeden svět
a ten byl celý modrý

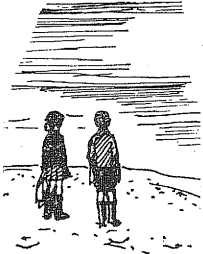

A byla jedna malá holka jménem Barborka a ta by se byla ráda požívala do žlutého světa. Do žlutého světa se nesmí, řekl jí. Žlutý svět je přísný a všechno je v něm zakázáno. Žlutý svět by se zlobil, kdybys do něj šla. Ale Barborka řekla, že tam půjde. Tak si aspoň vezmi žluté šaty a žluté ponožky a žluté střevíce a žlutou sponku do vlasů, at tam nejsi tak nápadná, řekl jí. Ale Barborka si vzala modré šaty s červeným vyšíváním. A jednou v létě po obědě, když bylo horko a ticho a mouchy bzučely a každý odpočíval a nikdo se nedíval, Barborka HUPSI...

... A skočila do žlutého světa

A HOPI! A skočila do červeného světa

A ještě HOPI! A byla v modrém světě

A odmýkala brány a vítr z červeného a modrého světa zanesl do žlutého světa semínka červených a modrých květin a květiny se ujalý a začaly tam kvést

Modré vody se přelily do žlutých skal a na skalách hned začala růst čerstvá zelená travčička

Červený mák se rozvinul ve žlutém obilí — a co to? Vzlétl nad ním první oranžový motýlek

Odmykání bran považují za důležitá pravidla Barborka

A modří ptáčkové teď volně létali po červeném světě a moc jim to v něm slušelo

DĚTI HRY DÍVADLO

■ **MATERIÁL:** barevné papíry, krepový papír, barevné látky, šňůry, kolíčky, špendlíky, voskové barvy, štětce, papíry, gramofon, gramofonové desky (např. J. Stivín: Zvěrokruh)

■ **PROGRAM** (Ize přizpůsobovat věku dětí i časovým možnostem):

HODINA DRAMATICKÉ VÝCHOVY NA NÁMĚT LITERÁRNÍ PŘEDLOHY

Daisy Mrázkové Neposedná Barborka

1. Pohybová rozvíčka

Barevná honička: Děti běhají v prostoru podle určeného rytmu; na pokyn vedoucího, který řekne nějakou barvu, se všichni musí dané barvy chytout kdekoli v prostoru nebo na spoliuháčcích (ne na sobě); kdo je poslední, vyvádává ze hry.

2. Rytmiická rozvíčka

Vedoucí určí barvu, děti v kruhu říkají a vytleskávají všechny věci, které danou barvu mají.

3. Rozhovor o barvách

Děti si prohlédnou prostor a jmenují

si ten, ve kterém se chtějí octnout. Nabídnou jim papíry příslušné barvy, aby si každý mohl vytvořit svůj malý jednobarevný svět z papíru nebo jen nějakou věc z tohoto světa (zářiči, náladu, předmět) technikou vytrhávání, mačkání, skládání v prostoru i v ploše. K této práci můžeme pro lepší navození nálad opět použít hudbu. Svě „světů“ si pak vzájemně ukážeme, společně si upravíme, co si kdo vytvořil a proč. Podle toho, jakou si kdo vybral barvu, rozdělí děti do tří skupin. Seznámí se s pohádkou D. Mrázkové — přečíst pouze 1. odstavce textu. Motivovat je ke společnému vytvoření tří barevných světů.

**ŽLUTÁ
POHÁDKA
PRO PAMPĚLIŠKU**
Malé slunce spadlo na zem ujalý se v trávě a veselé světil dál

**ORANŽOVÁ
POHÁDKA
PRO ORANŽOVÁSKA**
Byl jeden malý oranžovásek měl červený plášt a žlutý pásek

5. Práce ve skupinách

Ve svých skupinách si děti mohou opět vyzkoušet společnou náladu příslušného světa — kontakt lidí, společná řeč, společný rytmus atd. — a představit se ostatním.

Rozdat dětem barevné látky (každé skupině různé odstíny jejich barvy), papíry, provázky, kolíčky, špendlíky. V učebně vyčleníme tři prostory, ve kterých si každá skupina vytvoří svůj svět. Děti mohou používat stoli, židli, věšáky, nástěnek atd. při aranžování látek, barevných papírů i svých již vyrobených „světů“ a vytvořit tak prostorovou kompozici modrého, červeného a žlutého světa.

Vzájemná prohlídka světů a rozhovor, zda jim při práci chyběly ostatní barvy a zda by některou barevnou věc, která se jim v jiném světě líbila, nechtěli do světa svého. Skupiny se musí domluvit a dohodnout s partnery o vzájemné výměně některých věcí (2–3 od každé barvy), které zakomponují do svého prostoru. V této fázi vznikají krásné barevné prostorové kompozice. Ukazuje se i realistický nebo spíše lyričtější stylizovaný výtvarný projev dětí — podle věku skupin.

6. Hra s barvami

Přečíst 2. odstavce textu — motivovat děti k tomu, aby vyzkoušely to, co v pohádce udělala Barborka. S menšími dětmi vyzkoušet s barvami na papíře vznik nových barev kombinací dvou základních, rozhovor o dalších barvách.

Přidat další látky a papíry různých barev i vzorů. Nechat děti volně podle vlastní fantazie spojovat všechny tři světy v jeden společný. Tuto tvořivou činnost časově neomezujeme, v této fázi by měli všichni pracovat již kolektivně, respektovat své představy, tvořit se společným úsilím a zájmem o vznik jednoho společného barevného světa. Jako inspirativní prvek můžeme k práci pustit příjemnou živou hudbu.

Na závěr zhodnotíme společně dílo, dočteme závěr pohádky a povídáme si o poslední větě: „Vidíš, co jsi provedla, Barborko!“ (Zde může být ukončena první část programu. Časově zabere asi 2 až 3 hodiny. V následující hodině můžeme pokračovat v práci s textem.)

7. Hra a názvy

Přečteme dětem všechny krátké pohádky,

ky, které vyprávěla Barborka barevným světům. Společně vymyslíme názvy dalších pohádek, které by se daly vyprávět věcem v barevných světech:

— Barevná pohádka pro věc stejné barvy (Žlutá pro pampelišku).
— Barevná pohádka pro věc jiné barvy (Modrá pro červený strom, Červená pro oblohu).
— Barevná pohádka pro dvoubarevnou věc (Oranžová pro oranžovásku).

8. Vymyšlení pohádek

Děti zkoušejí vymyslet pohádku celou, tvoří krátké příběhy a pointu — plynule vyprávějí. Vyprávění na pokračování — vedoucí zadá název pohádky a každé dítě vymyslí jednu větu tak, aby další mohl navázat a s posledním vyprávěčem dokončit ucelený příběh. Barevné pohádky mohou být také námětem ke krátkým literárním útvarům, které děti vypracují doma.

9. Dramatizace pohádek

Rozdělíme děti do tří skupin a každé skupině zadáme jednu pohádku z textu D. Mrázkové (Žlutou, zelenou a oranžovou). Úkol: připravit krátký text a vymyslet způsob jeho interpretace, vytvořit akci, použít barevných látek nebo papírů. Pracovat ve skupině tak, aby se dala celým kolektivem pohádka předvést ostatním.

(U méně zkušených dětí bude první úkolem pravděpodobně inklinovat k realistické ilustraci textu. Po převedení pohádek provedeme kolektivní zhodnocení a vysvětlíme dětem některé základní principy — návaznost slova a akce, funkce zástupné rekvizity, jednoduchost a náznavost akce, zvuk a rytmus, funkce sóla a sboru atd.)

Snažíme se, aby děti pochopily, co všechno se dá pro diváka nahradit, zjednodušit, v zájmu celkového dojmu z krátkého poetického textu. Poučeny předcházejícím rozhovorem a ukázkami se děti pokusí realizovat pohádku znovu. V hodině můžeme pokračovat rozvíjením dalších motivů, akcí a rekvizit — barevnými látkami a papírem, doplněním zvuků atd.

Na závěr hodiny si znovu přečteme celou pohádku o neposlušné Barborce a popovídáme si o nejobzímavějších zážitcích z hodiny. Popřipadá o jiných knížkách D. Mrázkové, které děti znají.

ZELENÁ POHÁDKA

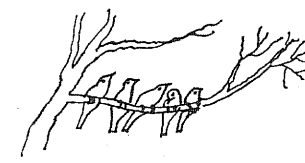
PRO PROUTEK
Ležely žaludy na tvrdé zemi šápalo se po nich a přeče klíčily a to byl začátek velkého dubu

MODRÁ POHÁDKA PRO ČERVENÝ STROM

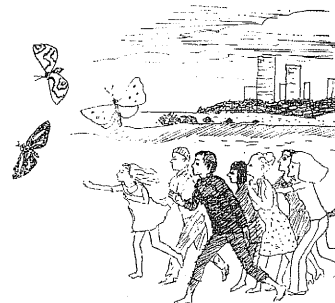
Byl jednou jeden král v modré vestě modrým pláštěm a modrým kloboukem a ten šel modrou noc modrými horami modrými doly

až dostal veliký hlad Zastavil pod švestkou zatřásl silně švestičku mu padaly ale protože byla modrá tma a švestky byly také modré neviděl ani jednu nenašel nic musel jít hladový dál

ČERVENÁ POHÁDKA PRO OBLOHU

Bylo jedno Slunéčko Sedmitečné celé červené a to mělo od narození veselou náladu Mělo dost práce to Slunéčko! Bydlelo na louce u lesa za Českými Křižánkami a ráno si vždycky sedlo na některou květinu nejspíš na růžový jeteleček a rozhlédlo se aby vědělo jak má letět A když jsi byla modrá obloho letělo Slunéčko vzhůru A když jsi byla černá a zamračená samé mraky a studený vítr foukal a třeba hřmělo letělo Slunéčko taky vzhůru Co tomu říkáš obloho?

FIALOVÁ POHÁDKA PRO FIALKU

Jedna fialka se pořád schovávala a to nebylo od ní hezké protože děti ji hledaly prohlašovaly třeba i křoví chtěly ji vidět fialko fialko proč nevystříšš havičku

A teď měl svět tolik barev že to nešlo ani spočítat A nikdy už to spočítat nepůjde Vidíš co jsi provedla Barborko!

(Albatros, Praha 1973)